

## عنوان مقاله:

خواستن توانستن نیست؛ تاملی درباب بهانه جویی مرغان منطق الطیر

## محل انتشار:

متن شناسی ادب فارسی، دوره 14، شماره 3 (سال: 1401)

تعداد صفحات اصل مقاله: 22

## نویسنده:

محمد تقوی - دانشیار زبان و ادبیات فارسی، گروه زبان و ادبیات فارسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی دکتر علی شریعتی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران

## خلاصه مقاله:

طلب (خواستن) نخستین مرحله (مقام) در سیر و سلوک (سفر مرغان به سوی سیمرغ) است. در منطق الطیر مسائل مربوط به این مقام بسیار مفصل تر از مقامات دیگر آمده است. در این مرحله مرغان به ضرورت یافتن سیمرغ و رسیدن به او اقرار و اصرار دارند. پرسش های اصلی مقاله عبارت است از: چرا مرغان با وجود این اقرار، در مقام عمل بهانه می آورند و به سفر تن نمی دهند؟ چرا با اینکه زیستن بدون سیمرغ را موجب بی نظمی (بی معنایی) در زندگی می دانند و گویی از وضع موجود خود ناراضی اند، هنگام آغاز سفر بهانه می آورند و از وضع موجود ابراز رضایت دارند و به داشته خود بسنده می کنند؟ با توجه به اینکه مرغان نماینده سالکان جویای حق و حقیقت (مردم مشتاق رسیدن به آمال و آرمان های خویش) هستند، این بهانه ها چه دلایل و انگیزه هایی می تواند داشته باشد؟ برای پاسخ به این پرسش ها به مبانی نظری مربوط به نسبت علم و عمل و خواستن و توانستن (داشتن یا رسیدن) اشاره می شود؛ سپس به نقش عواطف و به ویژه همت (به معنی بلندنظری، عزم و اراده جدی و توجه کامل قلبی به هدف) در تحقق خواسته ها پرداخته خواهد شد. با توجه به متن داستان، مسائلی مانند نقصان آگاهی، ترس، خودخواهی و انواع دلبستگی، از موانع رسیدن به مقصد نهایی (سیمرغ) مطرح شده است؛ اما در نظر عطار، نقصان در همت (بی همتی) که با تکرار کلمه «بس» بر زبان مرغان بیان می شود و نقش موتیف دارد، در این مرحله باعث اصلی عذر و بهانه مرغان بوده است.

## کلمات کلیدی:

منطق الطیر، بهانه مرغان، ضعف اراده، سیر و سلوک، همت

## لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1513771>

